

Vragen aan de federale en Vlaamse regering mbt het statuut van de arbeidszorgmedewerker

Op 17 november 2023 ondertekenden 3 federale, 2 Vlaamse ministers en de sociale partners een engagementsverklaring arbeidszorg tijdens een Staten-Generaal in het Vlaams Parlement.

Principe 3 uit de engagementsverklaring (zie bijlage 1)

3° De arbeidszorgmedewerker moet een duidelijk statuut hebben dat zekerheid en veiligheid garandeert inzake inkomen en bij kansen op doorstroom en eventuele terugkeer.

1. Situering

Arbeidszorgmedewerkers ontvangen geen loon voor de arbeidsmatige activiteiten die ze uitoefenen maar levens (doorgaans van een uitkering):

- Een werkloosheidsuitkering of BeroepsInschakelingsuitkering (RVA) (28%)
- Een ziekte-of invaliditeitsuitkering (RIZIV) (29,7%)
- Een inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap (en/of een integratie tegemoetkoming) (FOD) (30,2%)
- Een leefloon (OCMW via POD MI) (6,3%)

Een klein aantal arbeidszorgmedewerkers ontvangt geen uitkering (4,1%).

Onder 'andere' valt bijvoorbeeld SWT (vroegere brugpensioen), uitkering na arbeidsongeval, ... (1,8%)

Aan elke uitkeringssituatie of statuut zijn andere regels en voorwaarden gekoppeld. Op basis van een gedetailleerde analyse van huidige manier van werken (zie bijlage 2), stellen wij de volgende vragen aan de volgende federale en Vlaamse regering.

Voor alle duidelijkheid: de Ronde Tafel arbeidszorg is geen vragende partij voor een apart statuut voor de arbeidszorgmedewerkers of voor eender welke subgroep van de populatie (zoals de medewerkers met RVA uitkering met een advies welzijn (het vroegere advies niet-toeleidbaar)). De Ronde Tafel vraagt wel om een aantal principes toe te passen binnen uitkeringsstelsel met respect voor de specifieke situatie van de arbeidszorgmedewerkers.

2. Vragen mbt statuut

Hieronder lijsten we op welke principes voor ons belangrijk zijn, met telkens de meest prioritaire én concrete vragen omkaderd.

INSTROOM

1. Voor de doelgroep moet het duidelijk zijn dat arbeidszorg bestaat en op basis waarvan zij er terecht kunnen (welke toelatingen nodig zijn). In het beste geval gebeurt dat:
  - a. op een eenduidige manier, met zo veel mogelijk gelijkaardige documenten, die specifiek zijn voor arbeidszorg
  - b. én die duidelijk gecommuniceerd zijn met de uitbetalingsinstellingen (vakbonden, mutualiteiten)

- c. met de begeleidende arbeidszorginitiatieven in copy
2. Arbeidszorg mag voor de deelnemer geen extra kosten opleveren, dwz
- a. Extra kosten voor vervoer, opvang, kledij, ... worden aan 100% vergoed.
  - b. Er moet een gelijke behandeling over alle initiatieven en beleidsdomeinen heen zijn, om concurrentie tussen initiatieven te vermijden.

CONCREET:

Vraag aan VDAB / Vlaams minister voor werk en federaal minister van werk:

Een tiental jaren geleden werd arbeidszorg gezien als een opleiding en konden alle arbeidszorgmedewerkers genieten van de voordelen van een cursisten statuut: verplaatsingsvergoeding, vergoeding kinderopvang, ... Zorg ervoor dat arbeidszorg (opnieuw) aanzien wordt als een categorie waar deze voordelen aan verbonden worden (ongeacht hoeveel uren arbeidszorg er worden gepresteerd en laat dus de voorwaarde van 19u los.)

3. Deelname aan AZ mag geen negatieve gevolgen hebben op de uitkering
- a. Bedrag moet dus bevroren worden tijdens deelname in arbeidszorg (cfr. degressiviteit van de werkloosheidsuitkering)
  - b. De noodzakelijke administratieve opvolging (formulieren, dimona aangifte... etc) mag de uitkering niet in het gedrang brengen
  - c. (Beperkte) deelname aan arbeidszorg mag geen indicatie vormen voor beoordelaar (geneesheer of andere) dat werken mogelijk is en een uitkering niet meer nodig is.

CONCREET:

Vraag aan RVA / Federaal minister voor werk

De degressiviteit van de werkloosheidsuitkering is ingevoerd om mensen financieel te prikkelen om werk te zoeken. Bij de CMMPPS problematiek zijn er andere redenen voor niet-participatie dan financiële redenen. We stellen voor om de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering stop te zetten voor mensen die arbeidszorg doen. Vaak komen mensen op het einde van hun traject in arbeidszorg terecht waardoor hun uitkering op het laagste niveau zit. Idealiter komt de uitkering terug tot op het begin niveau.

kwestie.

4. Deelname aan AZ moet beloond worden en gelijk over alle initiatieven en beleidsdomeinen heen:
- a. Een gangbare praktijk is/was €1/gepresteerd uur. Dit werd echter verboden na overleg met FOD WASO. Voor Wijk-werken en gemeenschapsdienst kan het wel. Verklaring hiervoor?
  - b. Vraag is wie de kosten van deze vergoedingen op zich neemt? Nu is het vaak het arbeidszorginitiatief maar velen hebben onvoldoende inkomsten om een vergoeding te betalen.

CONCREET

Vraag aan FOD WASO / Federaal minister van werk en VDAB / Vlaams minister voor werk / Departement WSE

Op dit moment gaan mensen die arbeidszorg starten er soms financieel op achteruit. Zorg ervoor dat er een incentive is om in te stappen, en dat mensen beloond worden voor hun belangeloze inzet voor de maatschappij. Bij de invoering van AMA (Arbeidsmatige Activiteiten) stelde de FOD WASO dat er geen vergoeding mocht gegeven worden omdat er anders sprake was van echte arbeid. Nochtans bestaan er stelsels waar een vergoeding wel kan, zoals wijk-werken, gemeenschapsdienst.

Aan de federale overheid wordt gevraagd ervoor te zorgen dat er wel een vergoeding kan gegeven worden.

Aan de Vlaamse minister voor werk wordt gevraagd om een motivatiepremie van 1 euro per uur te betalen aan de arbeidszorgmedewerkers. De arbeidszorginitiatieven zijn immers financieel gezien niet in staat dit zelf te betalen vanuit hun werking.

5. Om een lage drempel voor opstart te kunnen garanderen, moet deelname aan AZ gradueel kunnen opgebouwd worden op maat van de klant. Minimum aantal uren deelname kan drempel opwerpen.

DOORSTROOM

6. Deelname aan arbeidszorg moet kunnen gecombineerd worden met andere acties (onderscheid basis en groei?) die de doorstroom naar betaald werken kunnen bevorderen:
    - i. combineren met bvb (beroeps)opleiding
    - ii. werkplekleren (op een andere werkvloer?)
    - iii. beroepsverkennde stages, groepsacties, ...
    - iv. (tijdelijk) betaald werk
    - v. Zorgacties
  - b. Al deze acties moeten kunnen aangeboden worden, al dan niet bij andere aanbieders (zie punt 1. Divers en sluitend aanbod en kwalitatieve dienstverlening)
  - c. Aanbieders zijn verplicht om samenwerkingsverbanden af te sluiten zodat zij een voldoende divers aanbod kunnen aanbieden, naast kwalitatieve begeleiding, -zo mogelijk- gericht op doorstroom (zie punt 4 geïntegreerde ketensamenwerking)
  - d. Deze acties moeten vanuit de uitkeringsstelsels gefaciliteerd worden en zeker niet bemoeilijkt owv rigide regelgeving
  - e. Om een groeitraject mee vorm te geven is er nood aan een externe dienst die dit traject mee vorm geeft en opvolgt. VDAB als arbeidsmarktregisseur kent deze mandaten toe.
7. Er moet voor klanten die doorstromen of doorstroomacties ondernemen op een vlotte en transparante manier een terugkeergarantie geboden worden naar hun statuut en binnen de laatste werkvloer en/of binnen het samenwerkingsverband:
    - a. Als doorstromen naar een betaalde baan niet lukt, moeten mensen zonder enige probleem terug kunnen vallen op hun uitkering.
    - b. De terugkeergarantie kan beperkt worden in de tijd, bvb gedurende 2 of max 3 jaar
    - c. De terugkeergarantie naar het vorig statuut moet ook kunnen gefaciliteerd worden (als dit binnen de regelgeving past).

8. Klanten die doorstromen, maar geen voltijdse job aankunnen of in een systeem werken van 'progressieve tewerkstelling' (opbouw van uren), moeten hun uitkering kunnen blijven combineren met hun loon, zodat betaald werken steeds méér oplevert dan onbetaald werken of niets doen:
- a. werken moet meer opleveren dan niets doen
  - b. de kloof tussen volledige uitkering en deeltijds loon in combinatie met uitkering moet voldoende groot zijn
  - c. er moet een regeling komen waardoor de impact van het wegvallen van sociale voordelen niet te groot is, eerder zoeken naar een gradueel systeem.

CONCREET

Vraag aan RVA/ Federaal Minister voor werk / VDAB / Vlaams minister voor werk:

Maak de voorwaarden voor de inkomensgarantie uitkering eenvoudiger voor mensen met CMMPPS problematiek. Op dit moment kan een persoon met een werkloosheidsuitkering maar deeltijds aan de slag, aangevuld met een gedeeltelijke uitkering, als de werkgever geen voltijdse job heeft.

Wij vragen om VDAB de mogelijkheid te geven om een attest te leveren waarin VDAB stelt dat de persoon in kwestie maar in staat is halftijds te werken. Waardoor deze persoon met CMMPPS problematiek die deeltijds aan de slag gaat een inkomensgarantie-uitkering kan genieten (weliswaar periodiek evalueerbaar en niet voor onbepaalde duur).

CONCREET

Vraag aan RIZIV / Federaal minister voor sociale zaken

De beroepsloopbaan van personen met CMMPPS kan zeer grillig zijn. De progressieve werkhervatting is op dit moment niet aangepast aan wisselende periodes van werken en niet werken, waardoor mensen soms periodes geen uitkering ontvangen. Dat is voor een doelgroep die het niet al te breed heeft, geen evidente situatie. Zorg ervoor dat de uitkering sneller wordt aangepast aan de situatie van de persoon in

CONCREET

Vraag aan RIZIV / Federaal minister voor sociale zaken

Op dit moment kunnen mensen met een ziekte-uitkering die zijn tewerkgesteld in een maatwerkbedrijf het loon dat ze ontvangen volledig cumuleren met een uitkering. Dit zorgt voor een enorme scheefftrekking ten aanzien van personen die bijvoorbeeld uit de werkloosheid komen en maar deeltijds aan de slag kunnen (en waarbij het loon niet aangevuld kan worden met een stukje uitkering). Deze scheefftrekking moet worden weggewerkt: ook bij werknemers in collectief maatwerk zou de hoogte van de aanvullende uitkering gradueel moeten worden aangepast naargelang de hoogte van het loon.

CONCREET

Vraag aan FOD SZ directie Personen met een Handicap / Federaal minister voor personen met een handicap

Momenteel wordt de mogelijkheid ingevoerd voor personen met een IVT om loon te cumuleren met hun uitkering op voorwaarde dat ze twee jaar inactief zijn. Dat is echter de groep die het moeilijkst te activeren is. We zouden de maatregel graag uitgebreid zien naar alle personen in IVT.

9. Er kan meer doorstroom worden gegenereerd als er een naadloze aansluiting is met andere tewerkstellingsondersteunende maatregelen, zoals individueel maatwerk.
  - a. In het geval van individueel maatwerk zal het nodig zijn dat het hoogste WOP pakket kan worden toegekend
  - b. Dit levert de overheid een besparing op: het is goedkoper om een hoger WOP pakket toe te kennen dan om de uitkering te blijven betalen.
  - c. Lusten en lasten moet eerlijk verdeeld worden over de federale en regionale overheden (via een klaverblad? En het activeren van de uitkeringen).

10. Klanten die doorstromen, moeten hiervoor beloofd worden:
  - a. Het verschil tussen het bedrag van de uitkering en het loon moet groot genoeg zijn.
  - b. Er moet bekeken worden of de sociale voordelen die verbonden zijn aan de uitkering (of aan het beperkte inkomen) niet gradueel moeten worden afgebouwd. Nu is het een alles of niets verhaal.

Bijlage 1 Engagementsverklaring

Bijlage 2 Nota voorbereiding workshop statuut Staten-Generaal